

סוֹבֵב אֶל צָפוֹן, נִהְיֶה לְסִטְרָא דָּא וְנִהְיֶה לְסִטְרָא דָּא.
 סוֹבֵב סוֹבֵב הוֹלֵךְ הָרוּחַ, בְּקִדְמֵיתָא כְּתִיב שְׁמֵשׁ,
 וְהִשְׁתָּא רוּחַ. אֵלֶּא כִּלְא חַד וְרוּז חַדָּא, וְכֹל דָּא בְּגִין
 דְּסִיְהָרָא אֲתִנְהָרָא מְנִיָּה וְיִתְחַפְּרוּן תְּרוּוּיָּהוּ.

תָּא חַזִּי, פִּד אָתָּא אַבְרָהָם לְעֵלְמָא חֲבִיב לָהּ
 לְסִיְהָרָא וְקָרִיב לָהּ, פִּינּוֹן דְּאָתָּא יַעֲחֵק אָחִיד בָּהּ
 וְאַתְקִיף בָּהּ בְּדָקָא יְאוּת, וּמְשִׁיךְ לָהּ בְּרַחֲמֵיכוֹן, כְּמַה
 דְּאֲתָמֹר דְּכְתִיב, (שִׁיר הַשִּׁירִים ב) שְׂמָאלוֹ תַּחַת לְרֵאשֵׁי. פִּינּוֹן
 דְּאָתָּא יַעֲקֹב, בְּדִין אֲתַחֲבֵר שְׂמֵשׂא בְּסִיְהָרָא וְאַתְנַהְיֶה,
 וְאַשְׁתַּכַּח יַעֲקֹב שְׁלִים בְּכָל סְטְרִין, וְסִיְהָרָא אֲתַנְהִירָת
 וְאַתְתַּקְנַת בְּתַרְיֶסֶר שְׁבַטִין.

פְּתַח רַבִּי יְהוּדָה וְאָמַר (תהלים קלד) הִנֵּה בָּרְכוּ אֶת יי
 כָּל עַבְדֵי יי וְגו'. הַאי קָרָא אוּקְמוּתָא, אֲבָל תָּא
 חַזִּי, הִנֵּה בָּרְכוּ אֶת יי, וּמֵאַן אֵינּוֹן דִּיִּתְחַזְּוֵן לְבָרְכָא

לשון הקודש

אוּתָּהּ בְּאַהֲבָה, כְּמוֹ שְׂנֵאָמַר, שְׂכַתוּב
 שְׂמָאלוֹ תַּחַת לְרֵאשֵׁי. פִּינּוֹן שְׂבָא יַעֲקֹב,
 אִזּוּ הַתְּחַבֵּר הַשְּׂמֵשׂ עִם הַלְבָנָה וְהַאִירָהּ,
 וְנִמְצָא יַעֲקֹב שְׁלֵם בְּכָל הַצְּדָדִים,
 וְהַלְבָנָה הַאִירָה וְנִתְקַנָּה בְּשָׁנִים עֶשֶׂר
 שְׁבַטִים.

פְּתַח רַבִּי יְהוּדָה וְאָמַר, (תהלים קלד) הִנֵּה
 בָּרְכוּ אֶת ה' כָּל עַבְדֵי ה' וְגו'. הַפְּסוּק הִנֵּה

מֵאִיר לְצַד זֶה וּמֵאִיר לְצַד זֶה. סוֹבֵב סָבִב
 הוֹלֵךְ הָרוּחַ. בְּרֵאשֵׁוֹנָה כְּתוּב שְׁמֵשׁ,
 וְכַעַת רוּחַ? אֵלֶּא הַכֹּל אֶחָד וְסוּד אֶחָד,
 וְכֹל זֶה מְשׁוּם שְׁהַלְבָנָה מוֹאֲרַת מִמֶּנּוּ
 וְיִתְחַפְּרוּ שְׁנֵיהֶם.

בֵּא רְאֵה, כְּשֵׁאֲבָרְהֶם בָּא לְעוֹלָם, חֲבִיב
 אֶת הַלְבָנָה וְקָרִב אוּתָּהּ. פִּינּוֹן שְׂבָא
 יַעֲחֵק, אָחִז בָּהּ וְהִחְזִיק בָּהּ בְּרֵאוּי וּמְשִׁיךְ

לִיה לְקֹדֶשׁא בְרוּךְ הוּא, כֹּל עֲבָדֵי יי, כְּגוֹן דְּכָל בְּר
 נִשׁ (דף קלו ע"ב) בְּעֹלָמָא מִיִּשְׂרָאֵל אִף עַל גַּב דְּכֹלָא יִתְחַזֵּן
 לְבִרְכָא לִיה לְקֹדֶשׁא בְרוּךְ הוּא, בְּרִכְתָּא דְבְּגִינֵיהּ
 יִתְבְּרַכּוּן עֲלָאין וְתַתָּאין מָאן הִיא, הִיא דְּבְּרַכִּין לִיה
 עֲבָדֵי יי וְלֹא כְּלָהוּ. וּמָאן אֵינּוּן דְּבְּרַכְתָּהוּן בְּרִכְתָּא,
 הָעוֹמְדִים בְּבֵית יי בְּלִילוֹת, אֵלִין אֵינּוּן דְּקִיָּמוּ
 בְּכַלְגוֹת לִילִיא וְאִתְעָרִי לְמַקְרִי בְּאוֹרֵייתָא. אֵלִין קִיָּמִי
 בְּבֵית יי בְּלִילוֹת, דְּהָא כְּדוֹן קֹדֶשׁא בְרוּךְ הוּא אֲתִי
 לְאַשְׁתַּעֲשַׁע עִם צְדִיקָא בְּגִנְתָּא דְּעָדָן. וְאַנְן קִיָּמִי
 הָבֵא לְאַתְעָרָא בְּמִלֵּי דְּאוֹרֵייתָא, נִימָא בְּמִלֵּי דְּיִצְחָק,
 דְּאַנְן בִּיה.

פְּתַח רַבִּי יִצְחָק וְאָמַר. (בראשית כה) וַיְהִי יִצְחָק בֶּן
 אַרְבָּעִים שָׁנָה בְּקָחְתּוּ אֶת רַבְקָה וְגו'. בֶּן
 אַרְבָּעִים שָׁנָה, אִמֵּי אֲתָא לְמִמֵּי הָבֵא דְּהוּא בֶּן

לשון הקודש

בְּאוֹרֵיהּ. אֲבָל בֵּא רְאֵה, הִנֵּה כְּרַכּוּ אֶת
 ה', וּמִי הֵם שְׂרָאוּיִים לְכַרְךָ אֶת הַקֹּדֶשׁ
 כְּרוּךְ הוּא? כֹּל עֲבָדֵי ה', מְשׁוּם שְׂכָל
 אָדָם בְּעוֹלָם מִיִּשְׂרָאֵל, אִף עַל גַּב שְׂכָלָם
 רְאוּיִים לְכַרְךָ אֶת הַקֹּדֶשׁ כְּרוּךְ הוּא,
 הַכְּרָכָה שְׂבִשְׂבִילָם יִתְבְּרַכּוּ הָעֲלִיּוֹנִים
 וְהַתְּתוּנִים מַה הִיא? אוֹתָהּ שְׂמֵכְרִכִּים
 אוֹתוֹ עֲבָדֵי ה', וְלֹא כָּלָם. וּמִי הֵם
 שְׂבִרְכָתָם כְּרָכָה? הָעוֹמְדִים בְּבֵית ה'

בְּלִילוֹת. אֵלֶּה הֵם שְׂעוֹמְדִים בְּחֻצוֹת
 הַלְּיָלָה וּמִתְעוֹרְרִים לְקֹרָא בְּתוֹרָה, אֵלִין
 עוֹמְדִים בְּבֵית ה' בְּלִילוֹת, שְׁהֲרִי אִזּוּ בֵּא
 הַקֹּדֶשׁ כְּרוּךְ הוּא לְהַשְׁתַּעֲשַׁע עִם
 הַצְּדִיקִים כְּגוֹן עָדָן. וְאַנְוּ עוֹמְדִים כְּאִן
 לְהַתְעוֹרֵר בְּדַבְּרֵי תוֹרָה, נֹאמֵר בְּדַבְּרֵי
 יִצְחָק, שְׂאֲנוּ בּוּ.

פְּתַח רַבִּי יִצְחָק וְאָמַר, וַיְהִי יִצְחָק בֶּן
 אַרְבָּעִים שָׁנָה בְּקָחְתּוּ אֶת רַבְקָה וְגו'. בֶּן

אַרְבָּעִים שָׁנָה כִּד נָסִיב לָהּ לְרַבְּקָה, אֵלֶּא וְדָאֵי הָא
 אֲתַכְלִיל יִצְחָק בְּצַפּוֹן וְדָרוֹם, בְּאַשָּׁא וּמִיָּא, וּכְדִין תָּוָה
 יִצְחָק בֶּן אַרְבָּעִים שָׁנָה בְּקַחְתּוֹ אֶת רַבְּקָה. כְּמַרְאֵה
 תְּקִשְׁתָּ, יְרוֹק תְּיוֹר סוּמָק. בֵּת שְׁלֹשׁ שָׁנִים אַחִיד בָּהּ,
 כִּד אַחִיד בָּהּ בְּרַבְּקָה. וְכִד אֹלִיד, אֹלִיד בֶּן שְׁשִׁים,
 לְאֹלִידָא כְּדָקָא יְאוֹת בְּגִין דִּיפּוּק יַעֲקֹב שָׁלָם, מִכֵּן
 שְׁשִׁים שָׁנָה כְּדָקָא יְאוֹת, וְכִלְהוּ אַחִיד לְהוּ יַעֲקֹב
 לְבַתָּר, וְאַתְעֵבִיד גַּבְר שְׁלָים.

בֵּת בְּתוּאֵל הָאֲרָמִי מִפְּדֵן אָרָם אַחוֹת לְבֵן הָאֲרָמִי,
 מָאֵי אַכְפַּת לָן כּוּלֵי הָאֵי, דְּהָא כְּבָר אֲתַמָּר
 (בראשית כד) וּבְתוּאֵל יָלַד אֶת רַבְּקָה וְגו', וְהַשְׁתָּא אָמַר
 בֵּת בְּתוּאֵל הָאֲרָמִי וְלְבַתָּר מִפְּדֵן אָרָם, וְלְבַתָּר אַחוֹת
 לְבֵן הָאֲרָמִי. אֵלֶּא אוּקְמוּהָ, דְּהָתּוּ בֵּין רְשָׁעִים וְאִיְהִי
 לָא עֲבָדַת כְּעוֹבְדֵייהוּ, דְּהָתּוּ בֵּת בְּתוּאֵל וּמִפְּדֵן אָרָם,

לשון הקודש

שָׁנָה כְּרָאוּי. וְאַת כֵּלָם אַחוּ יַעֲקֹב אַחַר
 כִּד וְנַעֲשֶׂה אִישׁ שָׁלָם.

בֵּת בְּתוּאֵל הָאֲרָמִי מִפְּדֵן אָרָם אַחוֹת
 לְבֵן הָאֲרָמִי, מָה אַכְפַּת לָנוּ כֹּל זֶה, שְׁהָרִי
 כְּבָר נֵאמַר וּבְתוּאֵל יָלַד אֶת רַבְּקָה וְגו',
 וְכַעַת אָמַר בֵּת בְּתוּאֵל הָאֲרָמִי, וְאַחַר כִּד
 מִפְּדֵן אָרָם, וְאַחַר כִּד אַחוֹת לְבֵן הָאֲרָמִי?
 אֵלֶּא פְּרִשׁוּהָ, שְׁהִיתָה בֵּין רְשָׁעִים, וְהִיא
 לָא עֲשִׂתָה כְּמַעֲשֵׂיהֶם. שְׁהִיתָה בֵּת

אַרְבָּעִים שָׁנָה, לָמָּה כָּא לְמִנּוֹת כָּאֵן
 שְׁהִיָּה בֶּן אַרְבָּעִים שָׁנָה כְּשֶׁנֶּשֶׂא אֶת
 רַבְּקָה? אֵלֶּא וְדָאֵי הָרִי נִכְלַל יִצְחָק בְּצַפּוֹן
 וְדָרוֹם, בְּאַשׁ וּמִיָּם, וְאִזּוּ הָיָה יִצְחָק בֶּן
 אַרְבָּעִים שָׁנָה בְּקַחְתּוֹ אֶת רַבְּקָה.
 כְּמַרְאֵה תְּקִשְׁתָּ, יְרוֹק לְבֵן אָדָם. בֵּת שְׁלֹשׁ
 שָׁנִים אַחוּ בָּהּ כְּשֶׁאַחוּ בָּהּ בְּרַבְּקָה,
 וּכְשֶׁהוֹלִיד, הוֹלִיד בֶּן שְׁשִׁים, לְהוֹלִיד
 כְּרָאוּי, כְּדִי שִׁינְעָא יַעֲקֹב שָׁלָם מִכֵּן שְׁשִׁים

וְאַחֹת לָבֵן, וּבְלֶהוּ חֵיִבִּין לְאַבְאָשָׁא, וְהִיא סְלֵקָא
עוֹבְדֵינ דְּכַשְׁרֵן וְלֹא עֲבַדַּת פְּעוֹבְדֵייהוּ.

הַשְּׁתָּא אֵית לְאַסְתַּכְּלָא, אִי רַבְקָה הָוַת בֵּית עֶשְׂרִין
שָׁנִין אִו יִתִּיר, אִו בֵּית שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה, בְּדִין
הוּא שְׁבַחָא דִּילָה דְלֹא עֲבַדַּת פְּעוֹבְדֵייהוּ, אָבֵל עַד
בְּעֵן בֵּית שְׁלֹשׁ שָׁנִים הָוַת, מָאִי שְׁבַחָא דִּילָה. אָמַר
רַבִּי יְהוּדָה בֵּית שְׁלֹשׁ שָׁנִים הָוַת, וְעַבִּידַת לְעַבְדָּא כָּל
הַהוּא עוֹבְדָא.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, אָפֵּי עַל גַּב דְּכוּלֵי הָאִי עֲבַדַּת, לֹא
יִדְעָנָא עוֹבְדָהָא אִי אֵינּוֹן בְּשָׂרָאן אִו לֹא. (ד)

אֵלָּא, תָּא חֲזִי, כְּתוּב, (שיר השירים ב) כְּשׁוֹשְׁנָה בֵּין
הַחֹתָמִים כֵּן רַעֲיָתִי בֵּין הַכַּנּוֹת. כְּשׁוֹשְׁנָה, דָּא כְּנֻסַּת
יִשְׂרָאֵל דְּאִיהִי בֵּין אוּכְלוּסְתָּהָ פּוֹרְדָּא בֵּין כּוּבִין. וְרִזָּא
דְּמִלָּה, יִצְחָק אָתִי מִסְטָרָא דְּאַבְרָהָם דְּאִיהוּ חֶסֶד
עֲלָאָה וְעַבִּיד חֶסֶד עִם כָּל בְּרִיִּין, וְאָפֵּי עַל גַּב דְּאִיהוּ

לשון הקודש

רַבִּי יְהוּדָה, בֵּית שְׁלֹשׁ שָׁנִים הָיְתָה,
וְעֲשָׂתָה לְעַבְדָּא אֵת כָּל אוֹתוֹ הַמַּעֲשֶׂה.
אָמַר רַבִּי יִצְחָק, אָפֵּי עַל גַּב שְׁכָל זֶה
עֲשָׂתָה, לֹא יִדְעָנוּ הָאֵם מַעֲשִׂיָה בְּשָׂרִים
אִו לֹא. אֵלָּא בַּא רְאָה, כְּתוּב כְּשׁוֹשְׁנָה
בֵּין הַחֹתָמִים כֵּן רַעֲיָתִי בֵּין הַכַּנּוֹת.
כְּשׁוֹשְׁנָה - זֶה כְּנֻסַּת יִשְׂרָאֵל. שְׁהִיא בֵּין
אוּכְלוּסְתָּהָ כְּמוֹ שׁוֹשְׁנָה בֵּין כּוּצִים, וְסוּד

בְּתוֹאֵל, וּמִפְּדֵן אָרַם, וְאַחֹת לָבֵן, וּבְלֵם
הָיוּ רְשָׁעִים לְהַרְעֵ, וְהִיא הַעֲלָתָה מַעֲשִׂים
בְּשָׂרִים וְלֹא עֲשָׂתָה כְּמַעֲשִׂיהֶם.
עֲבָשׁוּ יֵשׁ לְהַסְתַּכְּלָא, אִם רַבְקָה הָיְתָה
בֵּית עֶשְׂרִים שָׁנָה אִו יִתִּיר, אִו בֵּית שְׁלֹשׁ
עֶשְׂרֵה, אִו הוּא הַשְּׁבַח שְׁלָה שְׁלֹא עֲשָׂתָה
כְּמַעֲשִׂיהֶם, אָבֵל עַד עֵתָה הָיְתָה בֵּית
שְׁלֹשׁ שָׁנִים, אִו מָה הַשְּׁבַח שְׁלָה? אָמַר

דִּינָא קְשִׁיא. וְרַבְקָה אָתַת מְסִטְרָא דִּינָא קְשִׁיא
 וְאַסְתְּלַקַּת מִבִּינֵיהוּ וְאַתְחַבְרַת בְּיַצְחָק, דְּהָא רַבְקָה
 מְסִטְרָא דִּינָא קְשִׁיא אַתְיָא, וְאַף עַל גַּב דְּאִיהִי
 מְסִטְרָא דִּינָא רַפְיָא הֵוַת, וְחוּטָא דְחֶסֶד תְּלִי בָהּ
 וְיַצְחָק דִּינָא קְשִׁיא וְאִיהִי רַפְיָא, כְּשׁוֹשְׁנָה בֵּין חַחוּמִים
 הֵוַ. וְאִי לָאו דְּאִיהִי רַפְיָא, לָא יָכִיל עֲלָמָא לְמַסְבֵּל
 דִּינָא קְשִׁיא דִּיַצְחָק. כְּגִוּוּנָא דָא, קְדָשָׁא בְרוּךְ הוּא
 מְזוּנָג וְזוּנָגִין בְּעֲלָמָא, חַד תַּקוּף וְחַד רַפְיָא כְּגִין
 לְאַתְתַּקְנָא כְּלָא וְיִתְבַסֵּם עֲלָמָא.

פְּתַח רַבִּי יְהוּדָה אָבְתֵרִיהּ וְאָמַר, (בראשית כה) **וַיַּעֲתֵר**
יַצְחָק לַיְי לְנִכְח אִשְׁתּוֹ. מַהוּ וַיַּעֲתֵר, דְּקָרִיב
לִיה קָרְבָּנָא, וְצִלִּי עָלֶיהָ. וּמַה קָרְבָּנָא קָרִיב. עוֹלָה
קָרִיב, דְּכָתִיב, (בראשית כה) **וַיַּעֲתֵר לוֹ יְי, כְּתִיב הֲכָא**
וַיַּעֲתֵר לוֹ יְי, וְכָתִיב הֲתָם (שמואל ב כד) **וַיַּעֲתֵר אֱלֹהִים**

לשון הקודש

החוּמִים. וְאִם לֹא שְׁהִיא רַפְיָה, לֹא יָכִיל
 הָעוֹלָם לְסַבֵּל אֶת הַדִּין הַקָּשָׁה שֶׁל
 יַצְחָק. כְּמוֹ כֵּן הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מְזוּנָג
 וְזוּנָגִים בְּעוֹלָם, אַחַד תַּקוּף וְאַחַד רַפְיָה,
 כְּדִי שְׁהַבֵּל יִתְתַּקֵּן וְיִתְבַסֵּם הָעוֹלָם.

פְּתַח רַבִּי יְהוּדָה אַחֲרָיו וְאָמַר, וַיַּעֲתֵר
יַצְחָק לַיה לְנִכְח אִשְׁתּוֹ, מַהוּ וַיַּעֲתֵר?
 שֶׁהַקָּרִיב לוֹ קָרְבָּן וְהִתְפַּלֵּל עָלֶיהָ. וְאִיזָה
 קָרְבָּן הַקָּרִיב? הַקָּרִיב עוֹלָה, שְׁכַתוּב

הַדָּבָר - יַצְחָק בָּא מִחֶצֶד שֶׁל אַבְרָהָם
 שֶׁהוּא חֶסֶד עֲלִיוֹן, וְעוֹשֶׂה חֶסֶד עִם כָּל
 הַבְּרִיּוֹת, וְאַף עַל גַּב שֶׁהוּא הַדִּין הַקָּשָׁה.
 וְרַבְקָה בָּאָה מִצֶּדֶד שֶׁל הַדִּין הַקָּשָׁה,
 וְהִתְעַלְתָּה מִבִּינֵיהֶם, וְהִתְחַבְּרָה עִם
 יַצְחָק. שְׁחֲרִי רַבְקָה בָּאָה מִצֶּדֶד הַדִּין
 הַקָּשָׁה, וְאַף עַל גַּב שֶׁהִיְתָה מִצֶּדֶד הַדִּין
 הַרַפֵּה וְחוּט שֶׁל חֶסֶד תְּלִוִי בָהּ, וַיַּצְחָק
 דִּין קָשָׁה וְהִיא רַפְיָה - הָיוּ כְּשׁוֹשְׁנָה בֵּין

לְאָרֶץ וְגו', מַה לְהֵלֵן קָרְבָן אִף כָּאֵן קָרְבָן. כְּתִיב
וַיַּעֲתֵר יִצְחָק, וּכְתִיב וַיַּעֲתֵר לוֹ, דְּנִפְק אִשָּׁא מְלַעֲיָלָא
לְקַבְּלָא אִשָּׁא דְלִתְתָא.

דְּבַר אַחַר, וַיַּעֲתֵר יִצְחָק. דְּצִלֵי צְלוֹתֵיהּ, וְחֵתֵר
חֲתִירָה לְעֵילָא לְגַבֵי מַזְלָא עַל בְּנִין, דְּהָא
בְּהֵוּא אֲתֵר תְּלִיין בְּנִין, דְּכְתִיב, (שמואל א א א) וַתִּתְפַּלֵּל
עַל ה', וּכְדִין וַיַּעֲתֵר לוֹ יי, אַל תִּקְרִי וַיַּעֲתֵר לוֹ אֱלֹא
וַיַּחֲתֵר לוֹ, חֲתִירָה חֲתֵר לִיהּ קְדָשָׁא בְּרוּךְ הוּא, וְקַבִּיל
לִיהּ, וּכְדִין וַתַּחַר רַבָּקָה אִשְׁתּוּ.

תָּא חַיִּי, עֲשֵׂרִין שָׁנִין אִשְׁתְּהֵי יִצְחָק עִם אֲתִתִּיהּ וְלֹא
אוּלִידַת, עַד דְּצִלֵי צְלוֹתֵיהּ. בְּנִין דְּקְדָשָׁא בְּרוּךְ
הוּא אֲתֵרְעֵי בְּצִלוֹתְהוֹן דְּצַדִּיקָא, בְּשַׁעֲתָא דְּבַעָן
קַמִּיהּ צְלוֹתְהוֹן עַל מַה דְּאַצְטְרִיבוּ. מָאֵי טַעְמָא, בְּנִין

לשון הקודש

וְאֵן וַיַּעֲתֵר לוֹ ה', אַל תִּקְרִי וַיַּעֲתֵר לוֹ
אֱלֹא וַיַּחֲתֵר לוֹ. חֲתִירָה חֲתֵר לוֹ הַקְּדוּשׁ
בְּרוּךְ הוּא וְקַבִּל אוֹתוֹ, וְאֵן - וַתַּחַר
רַבָּקָה אִשְׁתּוּ.

בַּא רְאָה, עֲשֵׂרִים שָׁנָה הִשְׁתַּחֲוָה יִצְחָק
עִם אִשְׁתּוֹ וְלֹא הוּלִידָהּ, עַד שֶׁהִתְפַּלֵּל
תְּפִלָּתוֹ. מִשּׁוֹם שֶׁהַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא
מִתְרַצֶּה בְּתְפִלוֹת הַצַּדִּיקִים בְּשַׁעֲה
שֶׁמִּבְקָשִׁים לְפָנָיו אֶת תְּפִלָּתָם עַל מַה
שֶׁהַצְּטֻרָבוּ. מַה הַטַּעַם? כְּדֵי שִׁיתְרַבֶּה

וַיַּעֲתֵר לוֹ ה', כְּתוּב כָּאֵן וַיַּעֲתֵר לוֹ ה',
וּכְתוּב שָׁם (שמואל ב כא) וַיַּעֲתֵר אֱלֹהִים
לְאָרֶץ וְגו'. מַה לְהֵלֵן קָרְבָן - אִף כָּאֵן
קָרְבָן. כְּתוּב וַיַּעֲתֵר יִצְחָק, וּכְתוּב וַיַּעֲתֵר
לוֹ. שְׂנַצָּה אִשׁ מְלַמְעָלָה כְּנַגְדַּהּ הָאִשׁ
שְׁלִמָה.

דְּבַר אַחַר וַיַּעֲתֵר יִצְחָק - שֶׁהִתְפַּלֵּל
תְּפִלָּתוֹ וְחֵתֵר חֲתִירָה לְמַעְלָה אֶל הַמַּזְל
שְׁעַל הַבְּנִים, שֶׁהָרִי בְּאוֹתוֹ מְקוּם
תְּלוּוִים הַבְּנִים, שֶׁכְּתוּב וַתִּתְפַּלֵּל עַל ה',

דִּיתְרַבִּי וַיְתוֹסֵף רַבּוֹת קִדְשָׁא לְכָל מָאן
 דְּאַצְטְרִיךְ בְּצִלוֹתְהוֹן דְּצַדִּיקֵינָא.

תָּא חַוִּי, אַבְרָהָם לָא צִלֵי קַמִּי קִדְשָׁא בְרִיךְ הוּא
 דִּיתֵן לִיה בְּנִין, אַף עַל גַּב דְּשָׂרָה עֶקְרָה הָוּת.
 וְאִי תִימָא, הָא כְּתִיב, (בראשית טו) הֵן לִי לֹא נָתַתָּ זָרַע,
 הֵהוּא לָא בְּנִין צִלוֹתָא הָוָה (נ"א הוּא לֹא בְּעֵי בְּנִין) אֱלֹא
 כְּמָאן דְּמִשְׁתַּעֵי קַמִּי מְרִיחַ. אֲבָל יַצְחָק צִלֵי עַל
 אֶתְתִּיה, בְּנִין דְּהָא אִיהוּ הָוָה יָדַע דְּלֹא אִיהוּ עֶקְר
 אֱלֹא אֶתְתִּיה, דְּיַצְחָק הָוָה יָדַע בְּרֹזָא דְּחֻכְמָתָא,
 דְּיַעֲקֹב זְמִין לְמִיפְק מֵינְה בְּתַרְיִסָר שְׁבַטִין, אֲבָל לָא
 יָדַע אִי בְּהָא אֶתְתָא אִי בְּאַחֲרָא, וְעַל דָּא לְנֻכַח
 אֲשֶׁתּוֹ וְלֹא לְנֻכַח רַבְּקָה.

אָמַר הֵהוּא רַבֵּי בְרִיָּה דְרַבִּי יְהוּדָה, אִי חַבִּי
 אִמָּאֵי לָא רַחִים לִיה יַצְחָק לְיַעֲקֹב כָּל כַּף
 כְּמוֹ לַעֲשׂוֹ, הוּאִיל וְהָוָה יָדַע דְּזְמִין אִיהוּ לְקַיִמָא

לשון הקודש

יצחק התפלל על אשתו משום שהוא
 הִיָּה יוֹדַע שֶׁהוּא לֹא עֶקְר, אֱלֹא אֲשֶׁתּוֹ.
 שֶׁיַצְחָק הִיָּה יוֹדַע בְּסוּד הַחֻכְמָה שֶׁיַעֲקֹב
 עֲתִיד לְהוֹצִיא מִמֶּנּוּ בְּתַרְיִסָר שְׁבַטִים,
 אֲבָל לֹא יָדַע אִם בְּאִשָּׁה הַזֹּאת אוֹ בְּאַחֲרָתָהּ,
 וְעַל כֵּן לְנֻכַח אֲשֶׁתּוֹ וְלֹא לְנֻכַח רַבְּקָה.
 אָמַר אוֹתוֹ הַיְלָד, בְּנֵי שָׁל רַבִּי יְהוּדָה,
 אִם כָּךְ, לָמָּה לֹא אָהַב יַצְחָק אֶת יַעֲקֹב

וַיְתוֹסֵף מִשְׁחַת קִדְשָׁא לְכָל מִי שְׁצַרִיךְ
 בְּתַפְלוֹת הַצַּדִּיקִים.
 בַּאֲרַא, אַבְרָהָם לֹא הִתְפַּלֵּל לְפָנֵי
 הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא שְׂמִתָּן לוֹ בְּנִים, אַף
 עַל גַּב שְׂשָׂרָה הִיָּתְהָ עֶקְרָה. וְאִם תֵּאמַר,
 הָרִי כְּתוּב הֵן לִי לֹא נָתַתָּה זָרַע – הֵהוּא
 לֹא מִשּׁוּם תְּפִלָּה הִיָּה וְהוּא לֹא צָרִיךְ בְּנִים,
 אֱלֹא כְּמִי שְׁמִסְפֵּר לְפָנֵי רַבּוֹנוֹ. אֲבָל

מִיָּה תִרְיֹסר שְׁבַטִין. אָמַר לִיה שְׁפִיר קְאָמְרַתְּ, אֵלֶּא
כָּל זֵינָא רְחִים לִיה לְזֵינִיה וְאֶתְמַשִּׁיךְ וְאָזִיל זֵינָא
בְּתַר זֵינִיה.

תָּא חַזִּי, עֲשׂוּ נַפְק סוּמָק בְּמָה דְכְּתִיב, (בראשית כה) וַיֵּצֵא
הָרֵאשׁוֹן אֲדָמוֹנִי כָּלוּ וְגו', וְאִיהוּ זֵינָא דִּי צַחֲק
דְּאִיהוּ דִּינָא קְשִׁיא דְלַעִילָא, וְנַפְק מִיָּה עֲשׂוּ, דִּינָא
קְשִׁיא לְתַתָּא דְדַמְיָא לְזֵינִיה, וְכָל זֵינָא אָזִיל לְזֵינִיה,
וְעַל דָּא רְחִים לִיה לַעֲשׂוּ יִתִּיר מִיַּעֲקֹב בְּמָה דְכְּתִיב,
(בראשית כה) וַיֵּאָהֵב יִצְחָק אֶת עֲשׂוּ כִּי צִיד בְּפִיּוֹ. בְּתִיב
הָכָא כִּי צִיד בְּפִיּוֹ, וְכְתִיב הָתָּם (בראשית י) עַל כֵּן יֵאמֹר
בְּנִמְרֹד גְּבוּר צִיד לְפָנָי יי.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, בְּתִיב, (בראשית כה) וַיִּתְרַצְעוּ הַבָּנִים
בְּקַרְבָּה וַתֹּאמֶר אִם בֵּן לְמָה זֶה אָנֹכִי וַתִּלְךְ
לְדַרְשׁ אֶת יי, לְאֵן אַתָּר אֲזִלְתָּ. לְבִי מְדַרְשָׁא דְשֵׁם

לשון הקודש

למינו, וכל מין הולך למינו, ועל בן אהב
את עשו יותר מיעקב, בפתוב ויאהב
יצחק את עשו כי ציד בפיו. פתוב פאן
כי ציד בפיו, וכתוב שם (בראשית י) על בן
יאמר בנמרד גבור ציד לפני ה'.

אמר רבי יצחק, פתוב ויתרצעו הבנים
בקרבה ותאמר אם בן למה זה אנכי
ותלך לדרש את ה'. לאיזה מקום הלכה?

כל כך כמו עשו הואיל והיה יודע שהוא
עתיד לקיים ממנו שנים עשר שבטים?
אמר לו, יפה אמרת, אלא כל מין אוהב
את מינו ונמשך והולך מין אחר מינו.

פא ראה, עשו יצא אדם, בפתוב ויצא
הראשון אדמוני כלו וגו', והוא המין של
יצחק, שהוא הדין הקשה שלמעלה, ויצא
ממנו עשו, הדין הקשה למטה, שדומה

וְעָבַר. וַיִּתְרַצְצוּ הַבָּנִים בְּקִרְבָּהּ, דִּתְמֹן הָיָה הַהוּא רָשָׁע
 דַּעֲשׂוּ אִנֶּה קִרְבָּא בִּיהַ בְּיַעֲקֹב. וַיִּתְרַצְצוּ, אֲתַפְּרוּ כְּמָה
 דְּאִמְרִינֵן, רַצִּין אֶת מוֹחוֹ. אֲתַפְּרוּ דָּא עִם דָּא
 וְאֲתַפְּלְגוּ. תָּא חַזִּי, דָּא סְטָרָא דְרוֹכַב נָחֵשׁ, וְדָא
 סְטָרָא דְרוֹכַב עַל כְּרִסְיָא שְׁלִימָתָא קַדִּישָׁא בְּסְטָרָא
 דְּשִׁמְשָׁא, לְשִׁמְשָׁא בְּסִיחָרָא. (דף קלז ע"א)

וְתָא חַזִּי, בְּגִין דְּאֲתַמְשֵׁךְ עֲשׂוּ אֲבִתְרִיהַ דִּהַהוּא
 נָחֵשׁ, אָזִיל עִמִּיהַ יַעֲקֹב בְּעֻקְיָמָא, כְּנָחֵשׁ דְּאִיהוּ
 חַפִּים, וְאִיהוּ אָזִיל בְּעֻקְיָמוֹ, כְּמָה דְּאִתְּ אָמַר, (בראשית ג)
 וְהִנָּחֵשׁ הָיָה עָרוֹם וְגו', חַפִּים. וְעוֹבְדוֹי דִּיַּעֲקֹב לְגַפִּיהַ
 הָיוּ לִיהַ כְּנָחֵשׁ, וְהָכִי אֲעֻטְרִיד לִיהַ, בְּגִין לְאִמְשָׁכָא
 לִיהַ לְעֲשׂוּ בְּתִרְיָה דִּהַהוּא נָחֵשׁ, וַיִּתְפָּרֵשׁ מִנִּיהַ, וְלֹא
 יְהִי לִיהַ חוֹלְקָא עִמִּיהַ בְּעֻלְמָא דִּין וּבְעֻלְמָא דְּאִתִּי.
 וְתַנִּינֵן, כָּא לְהַרְגֵּד, אֲקָדִים אֲנִת וְקַטְלִיהַ. כְּתִיב, בַּכֶּטֶן

לשון הקודש

אותו נחש, הִלֵּךְ אִתּוֹ יַעֲקֹב בְּעֻקְמִימוֹת.
 כְּמוֹ הַנָּחֵשׁ שֶׁהוּא חָכֵם וְהוּא הוֹלֵךְ
 בְּעֻקְמִימוֹת, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וְהִנָּחֵשׁ הָיָה
 עָרוֹם וְגו', חָכֵם. וְהַמַּעֲשִׂים שֶׁל יַעֲקֹב
 כִּלְפִיּוֹ הָיוּ לוֹ כְּמוֹ נָחֵשׁ, וְכֵן צִרְיָד לֹא כְּדִי
 לְמַשֵּׁךְ אֶת עֲשׂוֹ אַחַר אוֹתוֹ הַנָּחֵשׁ, וְיִפְרֹד
 מִמֶּנּוּ, וְלֹא יִהְיֶה לוֹ חֵלֶק עִמּוֹ בְּעוֹלָם הַזֶּה
 וּבְעוֹלָם הַבָּא. וְשִׁנִּינוּ, כָּא לְהַרְגֵּד –
 הַקָּדִים אֲפִתָּה וְהָרַג אוֹתוֹ. כְּתוּב (הושע יב)

לְבֵית הַמִּדְרָשׁ שֶׁל שָׁם וְעָבַר. וַיִּתְרַצְצוּ
 הַבָּנִים בְּקִרְבָּהּ – שֶׁשָׁם הָיָה אוֹתוֹ עֲשׂוֹ
 הָרָשָׁע נִלְחֵם בְּקִרְבֵּי עִם יַעֲקֹב. וַיִּתְרַצְצוּ –
 נִשְׁבְּרוּ כְּמוֹ שֶׁאִמְרָנוּ, רַצִּין אֶת מוֹחוֹ.
 נִשְׁבְּרוּ זֶה עִם זֶה וְנִחְלְקוּ. כָּא רְאֵה, הַצַּד
 הַזֶּה שָׂרוּכַב נָחֵשׁ, וְצַד זֶה שָׂרוּכַב עַל
 הַכֶּסֶף הַשְּׁלֵם הַקָּדוֹשׁ בְּצַד הַשִּׁמְשׁ,
 לְשִׁמְשׁ עִם הַלְּבָנָה.
 וְכָא וְרָאה, מִשּׁוֹם שֶׁנִּמְשַׁךְ עֲשׂוֹ אַחֲרֵי

עָקַב אֶת אָחִיו דָּאֲשֵׁרִי לִיָּה לְתַתָּא, בְּהָהוּא עָקַב, הָדָא
 הוּא דְכְתִיב, (בראשית כח) וַיְדוּ אוֹחֹתַי בְּעָקַב עֵשׂו, דְּשֵׁי
 יְדוּי עַל הָהוּא עָקַב לְאַכְפִּיָּא לִיָּה.

דְּבַר אַחַר וַיְדוּ אוֹחֹתַי, דְּלֹא יָכִיל לְמִיפַק מִנִּיָּה
 מְכַל וְכַל, אֲלֵא וַיְדוּ אוֹחֹתַי בְּעָקַב עֵשׂו דָּא
 סִיְהָרָא, דְּאֲתַכְפִּיָּא נְהוּרָא בְּגִין עָקַב דְּעֵשׂו, וְעַל דָּא
 אֲעֲטִירָךְ לִיָּה לְמִיְהוּד עֲמִיָּה בְּחַכְמַתָּא, בְּגִין לְדַחֲיָא
 לִיָּה לְתַתָּא וַיִּתְדַבֵּק בְּאַתְרֵיהָ.

וַיִּקְרָא שְׁמוֹ יַעֲקֹב. (בראשית כח) קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא קְרִי
 לִיָּה יַעֲקֹב וְדָאֵי. תָּא חַזִּי, כְּתִיב, (בראשית כז)

הַכִּי קָרָא שְׁמוֹ יַעֲקֹב, נִקְרָא שְׁמוֹ לָא כְּתִיב, אֲלֵא
 קָרָא שְׁמוֹ. וַיַּעֲקֹבֵנִי, וְדָאֵי חֲמָא לִיָּה קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא
 דְּהָא הָהוּא חוּיָא קְדָמָאָה אִיְהוּ חַפִּים לְאַבְרָם־שָׂא, פִּינּוּן
 דְּאֲתָא יַעֲקֹב, אָמַר הָא וְדָאֵי חַפִּים לְקַבְּלֵיהָ, וּבְגִין כְּדָ
 קָרָא לִיָּה יַעֲקֹב.

לשון הקודש

לו לְלַכְתַּ עֲמֹ בְּחַכְמָה כְּדִי לְדַחֲתוּ
 לְמַטָּה וַיִּדְבַּק בְּמִקְוָמוֹ.

וַיִּקְרָא שְׁמוֹ יַעֲקֹב, הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא
 קָרָא לוֹ יַעֲקֹב וְדָאֵי. בַּא רְאָה, כְּתוּב
 הַכִּי קָרָא שְׁמוֹ יַעֲקֹב. לֹא כְּתוּב נִקְרָא
 שְׁמוֹ, אֲלֵא קָרָא שְׁמוֹ. וַיַּעֲקֹבֵנִי, וְדָאֵי
 רְאָה אוֹתוֹ הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, שְׁהָרִי
 אוֹתוֹ הַנְּחַשׁ הַקְרָמוּנִי הוּא חָכֵם לְהַרְעֵ.

בְּפִטְוֹן עָקַב אֶת אָחִיו, שְׁהַשְׂרָה אוֹתוֹ
 לְמַטָּה בְּאוֹתוֹ הָעָקַב, זְהוּ שְׂכַתוּב וַיְדוּ
 אוֹחֹתַי בְּעָקַב עֵשׂו, שְׁשָׂם אֶת יְדוּ עַל אוֹתוֹ
 עָקַב לְהַכְנִיעוּ.

דְּבַר אַחַר וַיְדוּ אוֹחֹתַי – שְׁלֹא יָכִיל
 לְעָאָת מְכַל וְכַל, אֲלֵא וַיְדוּ אוֹחֹתַי
 בְּעָקַב עֵשׂו – זֶה הִלְבְּנָה שְׁהַתְּכַסָּה אוֹרְהָ
 מִשּׁוּם הָעָקַב שֶׁל עֵשׂו, וְעַל כֵּן הָעֲטִירָךְ

הָא אֹקִימָנָא בְּכָל אֶתֶר, וַיִּקְרָא סְתָם הָאִי הוּא
 דְּרַנָּא בִּתְרָאָה, כְּמָה דְכְּתִיב, (ויקרא א) וַיִּקְרָא אֶל
 מִשֶּׁה וְגו'. וְהָכֵא וַיִּקְרָא שְׁמוֹ יַעֲקֹב, בְּכָל אֶתֶר שְׁמִיָּה
 לָא אֶקְרִי (ד"א ל"ג אָלָא) עַל יְדָא דְדִבְר נָשׁ. בְּאַתֶּר אַחְרָא
 מַה כְּתִיב, (בראשית לג) וַיִּקְרָא לוֹ אֵל אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל,
 קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא קָרָא לִיה לְיַעֲקֹב אֵל. אָמַר לִיה,
 אָנָּא אֱלֹהָא בְּעֻלָּי וְאַנְתָּ אֱלֹהָא בְּתַתָּאי.

וְתָא חַיִּי, יַעֲקֹב הָוָה יַדַּע דְּעֵשׂוֹ הָוָה לִיה לְאַתְדַּבְּקָא
 בְּהַהוּא חַוְיָא עֲקִימָא, וְעַל דָּא בְּכָל עוֹבְדוֹי
 אֶתְמַשֵּׁךְ עֲלִיה בְּחַוְיָא עֲקִימָא אַחְרָא, (דף קלז ע"ב)

בְּחַכְמַתָּא בְּעֲקִימוֹ, וְהָכֵי אַצְטְרִיךְ. וְאַתְיָא דָּא, כִּי הָא
 דְאָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, מָאִי דְכְּתִיב, (בראשית א) וַיִּבְרָא אֱלֹהִים
 אֶת הַתַּיִמִּים הַגְּדוֹלִים, דָּא יַעֲקֹב וְעֵשׂוֹ. (בראשית א) וְאֶת
 כָּל נֶפֶשׁ הַחַיָּה הָרוֹמְשֶׁת, אֵלֶיךָ שָׂאֵר דְּרַגְיָן דְּבִינְיָהוּ,

לשון הקודש

בִּיּוֹן שְׂבָא יַעֲקֹב, אָמַר, הָרִי וְדָאִי חָכָם
 כְּגַגְדוֹ, וּמְשׁוּם כְּדָ קָרָא לוֹ יַעֲקֹב.

הָרִי הַקְּמָנּוּ בְּכָל מְקוֹם, וַיִּקְרָא סְתָם זו
 הִיא הַדְּרָגָה הָאַחְרוֹנָה, כְּפִתּוּב וַיִּקְרָא
 אֶל מִשֶּׁה וְגו'. וְכֵאן וַיִּקְרָא שְׁמוֹ יַעֲקֹב,
 בְּכָל מְקוֹם שְׁמוֹ לֹא נִקְרָא וְאַלָּא עַל יְדֵי
 בְּן אָדָם. בְּמְקוֹם אַחַר מַה כְּתוּב? (בראשית
 א) וַיִּבְרָא לוֹ אֵל אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל. הַקְּדוּשׁ
 בְּרוּךְ הוּא קָרָא לְיַעֲקֹב אֵל. אָמַר לוֹ, אֲנִי

אֱלֹהֵי בְּעֻלָּי וְאַנְתָּ אֱלֹהֵי בְּתַתָּאי, וְאַתָּה אֱלֹהֵי
 בְּתַתָּוִיבִים.

וְכֵאן וַיִּבְרָא, יַעֲקֹב הָיָה יוֹדֵעַ שֶׁעֵשׂוֹ הָיָה
 לוֹ לְהַדְּבִק בְּאוֹתוֹ נְחֹשׁ עַקְלָתוֹן, וְעַל כֵּן
 בְּכָל מַעֲשָׂיו נִמְשָׁךְ עָלָיו כְּנֹחֵשׁ עַקְלָתוֹן
 אַחַר, בְּחַכְמָה, כְּעַקְמוּמִיּוֹת, וְכֵן צְרִיךְ.
 וְזֶה כֵּאן כְּמֹה זֶה מַה שֶׁאָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן,
 מַה שְּׂכַתּוּב (בראשית א) וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת
 הַתַּיִמִּים הַגְּדוֹלִים – זֶה יַעֲקֹב וְעֵשׂוֹ. וְאֶת

וְדָאֵי אֶתְעָבִיד יַעֲקֹב חֲכִים לְקַבְּלִיהָ דְהָהוּא חוּיָא
אַחְרָא וְהָכִי אֶצְטְרִיךְ.

וּבְגִין כֶּךָ בְּכָל יִרְחָא וְיִרְחָא חַד שְׁעִיר, בְּגִין
לְאַמְשָׁכָא לִיה לְאַתְרִיה וְיִתְפַּרֵּשׁ מִן סִיחָרָא.

וְכֵן בְּיוֹמֵי דְכַפּוּרֵי לְאַקְרַבָּא הָהוּא שְׁעִיר, וְדָא בְּחֻכְמָה
לְשִׁלְטָאָה עָלֶיהָ וְלֹא יָכִיל לְאַבְּאַשָּׂא, דְּכִתְיִב, (ויקרא טז)

וְנִשְׂא הַשְּׁעִיר עָלָיו אֶת כָּל עֲוֹנוֹתֶם אֶל אֲרֶץ גְּזֵרָה,
וְאוֹקְמוּהָ דָּדָא עֲשׂו דְּאִיהוּ שְׁעִיר, וְכֹלָא בְּחֻכְמָה

וּבְרַמָּאוֹת לְגַבִּיהָ. מָאֵי טַעְמָא, מִשּׁוּם דְּכִתְיִב, (תהלים יח)

וְעַם עֲקֹשׁ תִּתְּפָתֵל, בְּגִין דְּאִיהוּ חוּיָא בִּישָׂא, עֲקִים
רוּחָא, חֲכִים לְאַבְּאַשָּׂא, אֶסְטִי לְעִילָא וְאַסְטִי לְתַתָּא.

וּבְגִין כֶּךָ, יִשְׂרָאֵל מְקַדְּמִין וְחֻכְמִין לִיה בְּחֻכְמָה,
בְּעֻקְמוֹ, בְּגִין דְּלֹא יָכִיל לְאַבְּאַשָּׂא וְלְשִׁלְטָאָה.
וְעַל דָּא יַעֲקֹב דְּאִיהוּ בְּרָזָא דְּמַהִימְנוּתָא, כָּל עוֹבְדוּי

לשון הקודש

הַשְּׁעִיר עָלָיו אֶת כָּל עֲוֹנוֹתֶם אֶל אֲרֶץ
גְּזֵרָה, וּבְאַרוּחוֹ שָׂזָה עֲשׂו, שֶׁהוּא שְׁעִיר,
וְהַכֹּל בְּחֻכְמָה וּבְרַמָּאוֹת כִּלְפוּי. מָה
הַטַּעַם? מִשּׁוּם שְׁכַתוּב (תהלים יח) וְעַם עֲקֹשׁ
תִּתְּפָתֵל, מִשּׁוּם שֶׁהוּא נִחַשׁ רַע, עֲקִים
רוּחַ, חֲכָם לְהַרְע, מִסְטִין לְמַעְלָה וּמִסְטִין
לְמַטָּה.

וּמִשּׁוּם כֶּךָ יִשְׂרָאֵל מְקַדְּמִים
וּמִתְחַכְּמִים לוֹ בְּחֻכְמָה, בְּעַקְמִימוֹת, כְּדִי

כָּל נֶפֶשׁ הַחַיָּה הִרְמִשְׁת - אֵלּוּ שְׂאֵר
הַדְּרָגוֹת שֶׁבִּינֵיהֶם. וְדָאֵי שְׁיַעֲקֹב נַעֲשֶׂה
חֲכָם כְּנֶגֶד אוֹתוֹ הַנִּחַשׁ הָאֲחֵר, וְכֶךָ
צְרִיךְ.

וּמִשּׁוּם כֶּךָ בְּכָל חֲדָשׁ וְחֲדָשׁ שְׁעִיר
אַחֵד, כְּדִי לְהַמְשִׁיכוֹ לְמִקּוּמוֹ וְיִפְרֹד מִן
הַלְּבָנָה, וְכֵן בִּימֵי הַכַּפּוּרִים לְהַקְרִיב
אוֹתוֹ הַשְּׁעִיר, וְזֶה בְּחֻכְמָה לְשַׁלֵּט עָלָיו
וְלֹא יוּכַל לְהַרְע, שְׁכַתוּב (ויקרא טז) וְנִשְׂא

לְנִפְי דְעֵשׂוּ בְּגִין דְּלֹא יְהִיב דְּוִכְתָּא לִיהּ לְהֵהוּא חוּיָא,
 לְסַאבָּא מְקַדְשָׁא. וְלֹא יִקְרִיב לְנִפְיָהּ, וְלֹא יִשְׁלוּט
 בְּעַלְמָא. וְעַל דָּא לֹא אֶצְטְרִיךְ לִיהּ לְאַבְרָהָם
 לְאַתְנַהֲנָא בְּעוֹקְמָא, וְלֹא לְיַצְחָק, בְּגִין דְּעֵשׂוּ דְּאִיהוּ
 סְטָרָא דְּהֵהוּא חוּיָא, עַד לָא אָתָּא לְעַלְמָא. אֲבָל
 יַעֲקֹב, דְּאִיהוּ מְאָרִיָּה דְּבֵיתָא, אִיבְעִי לִיהּ לְקַיִימָא
 לְקַבְּלִיהּ דְּהֵהוּא חוּיָא, דְּלֹא יְהִיב לִיהּ שְׁלֻטְנוּתָא כְּלָל
 לְסַאבָּא בִּי מְקַדְשָׁא דְּיַעֲקֹב. וְעַל דָּא אֶצְטְרִיךְ לְיַעֲקֹב
 יִתִּיר מְכָל בְּנֵי עַלְמָא. וּבְגִין כֶּךָּ יִשְׂרָאֵל קַדִּישֵׁין
 אֶתְבְּרִירוּ חוּלְק עַדְבִּיָּה דְּקַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דְּכִתִּיב,
 (דברים לב) כִּי חָלַק יְיָ עִמּוֹ יַעֲקֹב חֶבְלֵי גַחְלָתוֹ.

וַיִּגְדְּלוּ הַנְּעָרִים. (בראשית כה) סְטָרָא דְּאַבְרָהָם גָּרִים לֹון
 לְאַתְנַדְּלָא וּזְכוּתִיהּ סִיעַ לֹון, הוּא הָוָה
 מְחַנֵּךְ לֹון בְּמִצּוֹת, דְּכִתִּיב, (בראשית יח) כִּי יִדְעִיתִיו לְמַעַן

לשון הקודש

בְּגִין דְּעֵשׂוּ דְּאִיהוּ סְטָרָא דְּהֵהוּא חוּיָא, וְעַל דָּא לֹא אֶצְטְרִיךְ לִיהּ לְאַבְרָהָם לְאַתְנַהֲנָא בְּעוֹקְמָא, וְלֹא לְיַצְחָק, בְּגִין דְּעֵשׂוּ דְּאִיהוּ סְטָרָא דְּהֵהוּא חוּיָא, עַד לָא אָתָּא לְעַלְמָא. אֲבָל יַעֲקֹב, דְּאִיהוּ מְאָרִיָּה דְּבֵיתָא, אִיבְעִי לִיהּ לְקַיִימָא לְקַבְּלִיהּ דְּהֵהוּא חוּיָא, דְּלֹא יְהִיב לִיהּ שְׁלֻטְנוּתָא כְּלָל לְסַאבָּא בִּי מְקַדְשָׁא דְּיַעֲקֹב. וְעַל דָּא אֶצְטְרִיךְ לְיַעֲקֹב יִתִּיר מְכָל בְּנֵי עַלְמָא. וּבְגִין כֶּךָּ יִשְׂרָאֵל קַדִּישֵׁין אֶתְבְּרִירוּ חוּלְק עַדְבִּיָּה דְּקַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דְּכִתִּיב, (דברים לב) כִּי חָלַק יְיָ עִמּוֹ יַעֲקֹב חֶבְלֵי גַחְלָתוֹ.

וַיִּגְדְּלוּ הַנְּעָרִים, הוּא הָוָה מְחַנֵּךְ לֹון בְּמִצּוֹת, דְּכִתִּיב, (בראשית יח) כִּי יִדְעִיתִיו לְמַעַן

שְׁלֻטְנוּתָא כְּלָל לְסַאבָּא בִּי מְקַדְשָׁא דְּיַעֲקֹב. וְעַל דָּא אֶצְטְרִיךְ לְיַעֲקֹב יִתִּיר מְכָל בְּנֵי עַלְמָא. וּבְגִין כֶּךָּ יִשְׂרָאֵל קַדִּישֵׁין אֶתְבְּרִירוּ חוּלְק עַדְבִּיָּה דְּקַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דְּכִתִּיב, (דברים לב) כִּי חָלַק יְיָ עִמּוֹ יַעֲקֹב חֶבְלֵי גַחְלָתוֹ.

אֲשֶׁר יַצִּיחַ אֶת בְּנָיו וְגו', לְאַסְגָּאָה יַעֲקֹב וְעִשָׂו. (בראשית כה) וַיִּגְדְּלוּ הַנְּעָרִים וַיְהִי עֲשָׂו אִישׁ יוֹדֵעַ צִיד וְגו'. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, כָּל חַד וְחַד אֶתְפָּרֵשׁ לְאַרְחִיָּה, (דף קלט ע"א) דָּא לְסַטְרָא דְמַהִימְנוּתָא וְדָא לְסַטְרָא דְעֵבוּדָה זְרָה.

וְכֵן הָיָה בְּמַעוֹי דְרַבְקָה, דְּתַמָּן כָּל חַד אָזִיל לְסַטְרִיָּה. דְּכַד אִיְהִי אֶשְׁתַּדְּלַת בְּעוֹבְדֵי דְכַשְׁרָן אוּ עֵבֶרֶת סְמוּךְ לְאַתְר טַב לְמַעַבְד פְּקוּדֵי דְאוּרִייתָא, הָיָה יַעֲקֹב חֲדֵי וְדַחִיק לְנַפְקָא, וְכַד חָזוּת אָזְלָא סְמוּךְ לְאַתְר עֵבוּדָה זְרָה, הֵתוּא רָשָׁע בְּטִשׁ לְנַפְקָא, וְאוּקְמוּתָא. וּבְגִין כַּךְ, כַּד אֶתְבְּרִיא וּנְפָקוּ לְעֵלְמָא, כָּל חַד אֶתְפָּרֵשׁ וְאָזִיל וְאֶתְמַשְׁךְ בְּדוּכַתִּיָּה דְאַתְחַזִּי לֵיהּ, וְעַל דָּא, (בראשית כה) וַיִּגְדְּלוּ הַנְּעָרִים וַיְהִי עֲשָׂו אִישׁ יוֹדֵעַ צִיד וְגו'.

לשון הקודש

למקום טוב לעשות את מצוות התורה, היה יעקב שמח ודוחק לצאת. וכשהיתה הולכת סמוך למקום של עבודה זרה, אותו הרשע הכה לצאת, ובארוהו. ומשום כך, פשנבראו ויצאו לעולם, כל אחד נפרד והלך ונמשך למקומו שראוי לו. ועל כן ויגדלו הנערים ויהי עשו איש יודע ציד וכו'.

היה מחנך אותם במצוות, שבתוב בי ידעתיו למען יצוה את בניו וכו', לרבות יעקב ועשו. ויגדלו הנערים ויהי עשו איש ידע ציד וכו'. אמר רבי אלעזר, כל אחד ואחד נפרד לדרבו, זה לצד האמונה – וזה לצד עבודה זרה.

וכן היה בפעים של רבקה, ששם כל אחד הלך לצדו. שכאשר היא השתדלה במעשים בשרים, או שעברה סמוך

וַיֵּאָהֵב יִצְחָק אֶת עֵשָׂו כִּי צִיד בְּפִיו, (בראשית כה) הָא
 אֹקְמוּתָהּ, (בְּמַה) דְּכַתִּיב, אִישׁ יוֹדֵעַ צִיד אִישׁ
 שָׁדָה. וְכַתִּיב הָתָם, (בראשית י) הוּא הָיָה גִבּוֹר צִיד.
 (ד"א ל"ג מ"א) אִישׁ שָׁדָה, לְקַפְחָא לֹזֵן לְבָנֵי נֶשֶׂא
 וְלְקַטְלָא לֹזֵן, וְאִיהוּ אָמַר דְּעֵבִיד צְלוּתָא וְצִיד לִיה
 בְּפוּמִיה. אִישׁ שָׁדָה, בְּגִין דְּחֹלְק עַדְבִּיה לֹא אִיהִי
 בִּישׁוּבָא, אֶלָּא בְּאַתֵּר חָרוּב. בְּמַדְבָּרָא, בְּחַקְלָא, וְעַל
 דָּא אִישׁ שָׁדָה.

וְאִי תִימָא, הֵיךְ לָא יָדַע יִצְחָק כָּל עֹבְדוֹי בִּישִׁין
 דְּעֵשָׂו, וְהָא שְׂכִינְתָא הֹוֹת עִמִּיה, דְּאִי לָא שְׂרִיא
 עִמִּיה שְׂכִינְתָא, הֵיךְ יָכִיל לְבָרְכָא לִיה לִיעֻקֵּב
 בְּשַׁעְתָּא דְּבָרְכִיה. אֶלָּא וְדָאֵי שְׂכִינְתָא הֹוֹת דְּיִירָא
 עִמִּיה בְּבֵיתָא וְדְיִירָא עִמִּיה תְּדִיר, אֶבְל לָא אֹדְעָא
 לִיה, בְּגִין דִּיתְבָּרַךְ יַעֲקֹב בְּלֹא דַעְתִּיה אֶלָּא בְּדַעְתִּיה
 דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. וְהָכִי אֶצְטְרִיךְ, דְּכַתְּחִיא שַׁעְתָּא

לשון הקודש

וְאִם תֹּאמַר, אֵיךְ יִצְחָק לֹא יָדַע אֶת כָּל
 מַעֲשָׂיו הָרָעִים שֶׁל עֵשָׂו, וְהָרִי הַשְּׂכִינָה
 הַיְתֵה עִמּוֹ? שֶׁאִם לֹא שָׂרְתָה עִמּוֹ שְׂכִינָה,
 אֵיךְ יָכִיל לְבָרַךְ אֶת יַעֲקֹב בְּשַׁעַת שְׂפָרְדֵּי
 אוֹתוֹ? אֶלָּא וְדָאֵי שְׂכִינָה הַיְתֵה דְרָה
 עִמּוֹ בְּבֵית וְדְרָה עִמּוֹ תְּמִיד, אֶבְל לֹ
 הוֹדִיעָה לוֹ, כְּדֵי שִׁיתְבָּרַךְ יַעֲקֹב כְּלוּ
 דַּעְתּוֹ, אֶלָּא בְּדַעְתּוֹ שֶׁל הַקּוּדֹשׁ בְּרוּךְ

וַיֵּאָהֵב יִצְחָק אֶת עֵשָׂו כִּי צִיד בְּפִיו. הָרִי
 פְּרִשׁוּהוּ, וְכִמוֹ שְׂכִינָתוֹ אִישׁ יוֹדֵעַ צִיד אִישׁ
 שָׁדָה. וְכַתּוּב שָׁם (בראשית י) הוּא הָיָה גִבּוֹר
 צִיד. וְכִמוֹ אִישׁ שָׁדָה, לְקַפְחָא אֶת בְּנֵי
 הָאָדָם וְלְהַרְג אוֹתָם. וְהוּא אָמַר שַׁעְשַׁה
 תְּפִלָּה, וְצַד אוֹתוֹ בְּפִיו. אִישׁ שָׁדָה, מִשּׁוּם
 שְׂחֻלְק גּוֹרְלוֹ אֵינוֹ בִּישׁוּב, אֶלָּא בְּמַקּוֹם
 חָרֵב, בְּמַדְבָּר, בְּשָׁדָה, וְעַל זֶה אִישׁ שָׁדָה.

דְּעָאֵל יַעֲקֹב קַמִּי אָבוּהִי עָאֵלֵת עֲמִיּה שְׁכִינְתָּא. וְכִדִּין
חָמָא בְּדַעְתּוֹי יִצְחָק דְּאֵתְחִזִּי לְבָרְכָא, וַיִּתְבָּרַךְ
מִדַּעְתָּא דְשְׁכִינְתָּא.

תָּא חֲזִי, (ס"א זמנא תדא, הנה יתיב רבי שמעון ושאר חברינא, עאל קמיה רבי אלעזר בריה. אמרו ליה לרבי שמעון, מלתא רבתא בעינן למבעי קמך בעניינא דייעקב ועשו. איך לא בעא יעקב למיהב לעשו תבשיל דמלופחין עד דזבין ליה בכירותא דיליה, ועוד דאמר עשו ליצחק אבוהי, ויעקבני זה פעמים. אמר לון, בהדין שעמא, אתון חיובים לקבלא מלקות. דהאמנתון לפתנמי דעשו ושקרנותן לפתנמי דיעקב, דהא קרא אסהיד עליה, (בראשית כה) ויעקב איש תם. ותו כתיב, (מיכה ז) תתן אמת ליעקב. אלא כך הוא ענייניה דיעקב עם עשו, בגין דעשו הוה סני לבכירותא בקדמיותא, והוה בעי מניה דיעקב דלספה ליה אפילו בלא כסף. הדא הוא דכתיב, (בראשית כה) ויאכל וישת ויקם וילך ויבו עשו את הבכורה).

וַיֵּזֶד יַעֲקֹב נֹזֵד וַיֵּבֵא עֲשׂו מִן הַשָּׂדֶה וְהוּא עֹנֵף.
(בראשית כה) **אָמַר רַבִּי אֱלֵעָזָר, וַיֵּזֶד יַעֲקֹב, הָאֵ**
אוֹקְמוּהָ דְהָא בְּגִין אַבְלוּתָא דְאַבְרָהָם הוּהוּ, אַבְל וַיֵּזֶד

לשון הקודש

להם, בשעה הזאת אתם חיובים לקבל מלקות, שהאמנתם לדברי עשו ושקרנתם לדברי יעקב, שהרי הכתוב מעיד עליו ויעקב איש תם, ועוד כתוב תתן אמת ליעקב. אלא כך הוא ענינו של יעקב עם עשו, משום שעשו היה שונא את הבכורה בראשונה, והיה רוצה מעקב שינקח אותה ממנו אפילו בלי כסף. והו שכתוב ויאכל וישת ויקם וילך ויבו עשו את הבכורה.

וַיֵּזֶד יַעֲקֹב נֹזֵד וַיֵּבֵא עֲשׂו מִן הַשָּׂדֶה
וְהוּא עֹנֵף. אמר רבי אלעזר, וַיֵּזֶד יַעֲקֹב –

הוא. וכך צריך, שבשעה ההיא שנכנס יעקב לפני אביו, נכנסה עמו שכניה, ואז ראה יצחק בדעתו שראוי לברכה ויתברך מדעת השכינה.

בַּא רְאָהוּ, ופעם אחת היה יושב רבי שמעון ושאר החברים. נכנס לפניו רבי אלעזר בנו. אמרו לרבי שמעון, דבר גדול רצינו לבקש לפניך בעניינם של יעקב ועשו, איך לא רצה יעקב לתת לעשו תבשיל גדולים עד שמכר לו את בכורתו? ועוד, שאמר עשו ליצחק אביו, ויעקבני זה פעמים. אמר